

IQTISODIY TADQIQOTLAR
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
ECONOMIC RESEARCH

ILMIY JURNALI

3
2021

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT
UNIVERSITETI**

“IQTISODIYOT” FAKULTETI

**IQTISODIY TADQIQOTLAR
(ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ,
“ECONOMIC RESEARCH)**

ILMIY JURNALI

3

2021

Toshkent

**3
2021**

**Elektron ilmiy jurnal
Научный журнал
Scientific magazine**

**IQTISODIY TADQIQOTLAR ILMIY
JURNALI**

MUASSIS

Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti

Tahrir kengashi raisi:

Abduraxmonov Qalandar Xodjayevich – i.f.d., prof.,
akademik

Tahrir kengashi:

Eshov Mansur Po'latovich- i.f.d., professor
Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna – i.f.d., professor
Xudoyqulov Sadridin Karimovich – i.f.d., professor
Begalov Baxodir Abdusalovich– i.f.d., professor
Bekmurodov Adxam Sharipovich- i.f.d., professor
Vaxabov Abduraxim Vasikovich- i.f.d., professor
Maxmudov Nosir Maxmudovich- i.f.d., professor
Salimov Baxtiyor Tadjiyevich- i.f.d., professor
Mustafaqulov Sherzod Igamberdiyevich- i.f.d., professor
Jumayev Nodir Xosiyatovich- i.f.d., professor
G'ofurov Ubaydullo Vaxabovich- i.f.d., professor
Xolmo'minov Shayzaq Raxmatovich- i.f.d., professor
Amirov Lochinbek Fayzullayevich – i.f.n., PhD
Xatamov Ibodullo Sadullayevich – i.f.n., dosent
Asqarova Mavluda Turopovna– i.f.n., dosent
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich– i.f.n., dosent
G'ayibnazarov Sanjar Baxodirovich – i.f.n., dosent
Kamalova Malika Nizamovna– i.f.n., dosent
Mamaraximov Begzod Erkinovich- i.f.n., dosent

Tahrir hay'ati:

Begzod O'rinov– (AQSh)
Uktam Burxanov – (Chexiya)
Bozorboy Berkinov – i.f.d. (O'zbekiston)
Mark Rozenbaum (AQSh)
Volfgang Lukas (Germaniya)
N.V.Morozov (Rossiya)
Viktoriya Vdovichenko (Ukraina)
Gulyabmir Raxmani (Afg'oniston)
Axmed Muxamed Aziz Ismail (Misr)
Kaukab Azim (Saudiya Arabistoni)
Sherqul Shodmonov (Toshkent)
Rauf Salaxodjayev (Toshkent)
Axmedjon Mamatov (Toshkent)
Ju Jengron (Xitoy)
Jou Chingjiye (Xitoy)

© ISSN 2181-4457

**IQTISODIY TADQIQOTLAR ILMIY
JURNALI**

**3
2021**

**Elektron ilmiy jurnal
Научный журнал
Scientific magazine**

Bosh muharrir:

Eshov M.P.- i.f.d., prof.

Adabiy muharrir

Xajiyev B.D.- i.f.n., dots.

Bosh muharrir o'rinbosari

Amirov L.F. - PhD

Musahhih:

Jurnal sahifalarida chop etilgan materiallardan foydalanilganda "Iqtisodiy tadqiqotlar" ilmiy jurnalidan olindi deb ko'rsatilishi shart. Tahririyat taqdim etilgan maqolalarni taqriz qilish va qaytarish majburiyatini olmagan. Maqolada keltirilgan dalillar va ma'lumotlar uchun muallif javobgar.

Veb-sayt manzili: <https://economicresearch.tsue.uz>

E-mail: economicresearchjournal@gmail.com

MUNDARIJA

IQTISODIYOT, INNOVASIYA VA TADBIRKORLIK NAZARIYA VA AMALIYOT		
Xajiyev B.D.	Yangi O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish – muhim yo'nalish.....	6
Qurbanova O.T.	Features of pricing in modern economy.....	18
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH: MAKROIQTISODIY YONDOSHUV		
Eshov M.P.	Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash iqtisodiy o'sishga erishishning asosiy yo'nalishi.....	21
Yakubov I.O., Xayitov S.B.	O'zbekistonda xalqaro mintaqaviy hisoblar tizimi standartlaridan foydalanish imkoniyatlari.....	26
Дадаханова С.М.	Новые инструменты в привлечении инвестиций: рынок капитала и ЕТФ как важный фактор повышения инвестиционной привлекательности региона.....	33
Bustonov M.M.	Yangi O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoiti-da iqtisodiy o'sish sifat omillarining ta'siri.....	37
INSON RESURSLARINI BOSHQARISH, IJTIMOIIY SIYOSAT VA BANDLIK		
Abdurakhmanov G.K., Kurbanov S.P.	Promoting efficient and productive employment in the labor market.....	41
Ismailov A.M., Yuldashev G'.T.	Qurilish ishlab chiqarish jarayonida aholi bandligi va ular mehnatidan samarali foydalanish.....	55
Najimadinov R.D.	Demografik o'zgarishlarning qishloq mehnat bozorini boshqarishga ta'siri.....	58
Bozorova S.A.	Rekruting agentliklari - aholini ish bilan ta'minlashning istiqbolli yo'nalishi sifatida.....	62
Karimova N.S.	Kambag'allik - yangi O'zbekistonning asosiy ijtimoiy-iqtisodiy muammosidir.....	70
Maxammatov E.Y.	Kambag'allikni qisqartirishda kichik biznes va tadbirkorlik – taraqqiyot omili sifatida.....	75
TARMOQLAR IQTISODIYOTI VA REAL SEKTORNI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH		
Махмудов Н.М.	Теории международной торговли и их применение в экономике.....	82

КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ТАДБИРКОРЛИК – ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ СИФАТИДА

Махамматов Э.Я. - Жиззах
политехника институти магистри

Аннотация: Меҳнатга лаёқатли аҳолининг иш билан бандлигини ошириш ва камбағалликни қисқартиришда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши алоҳида ўрин эгаллайди. Мазкур мақолада камбағалликни камайитиришда инновацион тадбиркорлик фаолиятинининг хусусиятлари, аҳамияти ёритилган. Кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича таклифлар илгари сурилган.

Таянч иборалар: камбағаллик, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, инновация, концепция, пандемия, глобал инқироз, рағбатлантириш.

Кириш. Камбағаллик тушунчаси меҳнат қилиш, авлодлар узвийлигини давом эттириш, ҳаётий эҳтиёжларни қондириш имкониятига эга бўлмаган шахс ёки ижтимоий гуруҳларнинг иқтисодий ҳолатларини ифодаловчи кўрсаткич бўлиб, ижтимоий-иқтисодий ҳодиса сифатида иқтисодиётнинг ривожланиш жараёнида моддий ва номоддий имтиёз-лардан фойдаланиш ва даромадларни тақсимлашдаги тенгсизликнинг оқибати сифатида изоҳланади.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда 400 мингдан ортиқ оила турмуш шароитлари яхшиланишига муҳтож. Ўзбекистон шароитида ҳам ривожланган мамлакатлардек камбағалликни қисқартиришга комплекс ёндашув энг мақбул ечимдир. Ўзбекистонда охириги уч йил мобайнида²⁹ камбағалликни камайитиришга қаратилган чора-тадбирлар натижасида аҳоли жон бошига реал жами даромад 43,9 фоизга, ўртача ҳисобланган номинал ойлик иш ҳақи 79,7 фоизга ёки 2016 йилдаги 1293,8 минг сўмдан 2019 йилда 2324,5 минг сўмга ошди.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда камбағалликни қисқартириш, аҳоли даромадларини ошириш чора-тадбирлари сифатида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш борасида амалга оширилаётган изчил тадбирлар, бу бўйича қабул қилинаётган қатор дастурий йўналишлар мазкур соҳанинг ривожланишига олиб келмоқда.

Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар Стратегиясида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш устувор йўналишлардан бири сифатида белгиланган. Жумладан, “Иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштиришнинг устувор йўналишлари”да хусусий мулк ҳуқуқи³⁰ ва кафолатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнес ривожини йўлидаги барча тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш, унга тўлиқ эркинлик бериш, “Агар халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва кучли бўлади” деган тамойилни амалга

²⁹ Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар марказининг маълумотлари. <https://review.uz>.

³⁰ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 январдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида”ги фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й.

ошириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни кенг ривожлантириш учун кулай ишбилармонлик муҳитини яратиш, тадбиркорлик тузилмаларининг фаолиятига давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат идоралари томонидан ноқонуний аралашувларнинг қатъий олдини олиш вазифалари белгиланган.

Шунингдек, камбағалликни камайтиришнинг асосий йўналишлари бўлган норасмий иш билан бандликни қисқартириш ва янги иш ўринларини ташкил этишни кўпайтириш ҳамда ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш бўйича амалий ва илмий тадқиқотлар олиб бориш мазкур мавзунинг долзарблигини янада оширади.

Тадқиқот методологияси. Тадқиқот ишида мантикий ва таққослаш таҳлили, тадқиқотни ўрганишга тизимли ёндашув, таҳлил ва синтез, гуруҳлаш, комплекс баҳолаш, социологик тадқиқот усулларида фойдаланилди. Инновацион тадбиркорлик меҳнат муносабатларининг замонавий шакли сифатида ривожланишининг ғоя ва ихтиролардан амалий фойдаланиш орқали янги товар ва технологиялар яратиш жараёни тадқиқ қилинди.

Тадқиқот натижалари. Ҳозирги иқтисодиётни модернизациялаш шароитида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик нафақат иқтисодиётнинг ўсиш суръатларини жадаллаштиришда, балки мамлакатимиз учун ниҳоятда муҳим бўлган иш билан бандлик ва меҳнат муносабатларини такомиллаштиришда алоҳида ўрин эгаллайди. Академик Қ.Х.Абдурахмоновнинг фикрича “Кичик бизнес – бозор иқтисодиётининг асоси, иқтисодий ўсиш суръатларини ялпи миллий маҳсулот таркиби ва сифатини, аҳолининг иш билан бандлиги ва даромади даражасини белгилайдиган етакчи сектор ҳисобланади. Шунинг учун бутун дунёда кичик бизнесни ҳар тарафлама кенг ривожлантиришга биринчи даражали эътибор қаратилади”³¹.

Мамлакатимизда иқтисодиётни либераллаштириш шароитида кенг кўламли ислохотлар кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожлантирилиши билан чамбарчас боғлиқ. Чунки кичик бизнес йирик бизнесга нисбатан бир қатор рақобат устунликларига эга эканлиги билан фарқланади, хусусан кичик бизнеснинг мослашувчанлиги ва ихчамлиги бизнеснинг муҳим белгиси бўлиб, замонавий бизнес шароитида муҳим аҳамият касб этади.

Инновация – тадбиркорликнинг алоҳида қуроли, тадбиркорона фикрлаш инновацион кўринишидир. Шуни таъкидлаш лозимки, ҳар қандай инновацион фаолият тадбиркорликдир, зеро, у янги ғояларни излаш (ва уларни баҳолашга янги маҳсулотдан тортиб то таркибга қадар); зарур ресурсларни излаш; корхонани яратиш ва бошқариш; моддий даромад олиш ва унинг натижасидан шахсан қониқишга асосланади. Аммо ҳар қандай тадбиркорлик ҳам инновацион бўла олмайди, фақатгина яратилиш натижасида тадбиркорлик даромадини, инновацион маҳсулотнинг диффузиясини ишлатишга имконият берувчиларнигина инновация дейиш мумкин.

Инновацион фаолиятни амалга оширувчи ташкилотлар инновацион тадбиркорлик субъектлари ҳисобланади. Шунга кўра тадбиркорликнинг икки

³¹ Абдурахмонов Қ.Х. Меҳнат иқтисодиёти: назария ва амалиёт. Дарслик. –Т.: ЎзРФА “Fan” нашриёти, 2019.-568 б.

моделли ажратиб кўрсатилади. Биринчи модель – тадбиркорлик ташкилоти тасарруфида мавжуд ресурслардан максимал қайтариш ҳисоби билан фаолиятни ташкил этишга қаратилган классик тадбиркорлик (анъанавий, сермахсул, эскириб қолган). Тадбиркорликнинг айнан классик моделида ишлаб чиқаришнинг ўсиш концепцияси шакллантирилади, унинг татбиқ этилиши давлат томонидан қўллабқувватлашни, тадбиркор-лик фирмаси учун ташқи субсидиялаштириш омиллари ҳисобига ўтказиладиган тадбирлар учун вақт талаб этади. Бундан ташқари, фирма фаолияти самарадорлигини ошириш учун унинг ички захиралари ҳам фойдаланилади. Иккинчи модель – корхона ривожланишининг янги йўллари назарда тутувчи, инновациялар ёки ўсиш концепцияси ҳақида гапиришга имкон берувчи инновацион тадбиркорликдир.

Бизнинг фикримизча инновацион тадбиркорлик - янгилик яратиш-нинг алоҳида ижодкорлик жараёнидир, хўжалик жараёни, унинг зами-рида мунтазам янги имкониятларни излаш, инновацияларга йўналтирил-ганлик ётади. Бу мавжуд лойиҳани такомиллаштириш ёки янгисини амалга оширишдаги таваккалчиликни, шунингдек, бу жараёнда юзага келадиган молиявий, маънавий ва ижтимоий жавобгарликни тадбиркор ўз зиммасига олишга тайёрилиги билан боғлиқ.

Таҳлиллар. Ҳар қандай шаклдаги тадбиркорлик фаолияти ўз ичига кичик инновацион фурсатни олади, масалан, ишлаб чиқаришни бошқариш учун ташкилотдан сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги усуллари жорий қилиш ёки янги технологиядан фойдаланиш.

Кейинги вақтларда мамлакатимизда рўйхатга олиш миқдорининг ўсиши, шу жумладан онлайн тартибга 30 дақиқада амалга ошириладиган рўйхатга олиш жараёнини соддалаштириш ҳисобига юз бермоқда. Шу ўринда олдинги рўйхатга олиш тизими билан жорий рўйхатга олиш тизимини солиштириш мақсадга мувофиқ (1-жадвал).

Бундан ташқари бозорга анъанавий маҳсулотларни ишлаб чиқариш ёки олиб чиқиш, шунингдек, ишлаб чиқаришни ташкил этиш, ишлаб чиқаришнинг техник элементлари ёки ишлаб чиқаришдан товар сифати тавсифи ўзгариши билан боғлиқ қандайдир янги элементлари ёки усуллари қўллаш ҳам самарали ташкил этилмоқда.

1-жадвал

**Ўзбекистон Республикасида рўйхатга олиш босқичларининг
солиштирма таҳлили³²**

Олдинги рўйхатга олиш тартиби	Жорий рўйхатга олиш тизими
1.Хужжатларни тайёрлаш ва топшириш. 1.1.Рўйхатга олиш идораси: текшириш, статистика, кодларини белгилаш, муҳрларни тасдиқлаш. 1.2.Давлат солиқ хизмати: СТИР бириктириш. 2.Рўйхатга олиш гувоҳномасининг асл нухсасини олиш. 2.1.Рўйхатга олиш идораси: маълумотларни Ягона давлат реестрига киритиш, гувоҳнома бериш. 2.2.Бошқа идоралар (солиқ, давлат статистика қўмитаси, Халқ банки) рўйхатга қўйиш.	1.1.Онлайн хужжатларни топшириш. 1.1.Давлат рўйхатдан ўтказиш тизими – текшириш, рўйхатдан ўтказиш, ҳисобга қўйиш, жумладан, идентификаторлар (СТИР ва ҳоказо). 2. Онлайн равишда рўйхатга олиш гувоҳномасини олиш. 2.1.Рўйхатга олиш гувоҳномасини электрон шаклда жўнатилиши.

Давлат ва ҳукумат томонидан олиб борилаётган иқтисодий, ҳуқуқий, ташкилий чора-тадбирлар кичик бизнесни ва тадбиркорликни ривожлантиришнинг асосий йўналишини белгилаб бермоқда. Бу борада мамлакат ялпи ички маҳсулотдаги ўзгариш салмоғига эътибор қаратиш лозим (2-жадвал).

2-жадвал

**Ўзбекистон Республикасида ЯИМ таркибида кичик бизнес бизнес ва
хусусий тадбиркорлик субъектлари улушининг ўзгариши³³
(% ҳисобида)**

Кўрсаткичлар	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ЯИМ, жами	100	100	100	100	100	100
Жумладан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик улуши	63,6	64,1	64,9	63,6	65,4	69,5
Қорақалпоғистон Республикаси	64,5	64,6	57,0	61,1	67,5	69,4
Андижон вилояти	59,4	61,4	66,0	83,1	89,4	90,1
Бухоро вилояти	56,1	56,5	56,9	78,4	83,5	87,5
Жиззах вилояти	79,9	80,1	80,3	83,4	85,7	89,4
Қашқадарё вилояти	51,5	51,6	51,7	64,9	68,5	71,5
Навоий вилояти	36,9	37,1	37,6	48,8	56,5	63,6
Наманган вилояти	79,7	80,2	80,3	78,7	83,6	86,8
Самарқанд вилояти	77,4	77,9	78,0	80,1	83,6	85,6
Сурхондарё вилояти	74,5	75,2	75,3	78,0	82,8	89,6
Сирдарё вилояти	67,7	68,5	68,7	74,4	76,8	81,5
Тошкент вилояти	56,2	56,7	57,1	66,2	68,4	71,9
Фарғона вилояти	56,2	56,7	57,1	72,6	75,5	78,5
Хоразм вилояти	73,9	74,1	74,2	78,2	83,5	84,1
Тошкент шаҳри	56,2	56,7	57,1	63,4	72,4	78,5

¹ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралдаги 66-сонли Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва рўйхатдан ўтказиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида” 2016 йил 28 октябрдаги ПҚ-2646-сонли қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида Фармонида асосан. Lex.uz.

³³ Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси маълумотлари

2-жадвал маълумотларидан кўриниб турибдики, ялпи ички маҳсулотлар таркибида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг улуши 2019 йилда 2014 йилга нисбатан 5,9 фоизга ошган бўлиб, мос равишда 2016 йилда 64,9 фоизни, 2018 йилга келиб 65,4 фоизни ташкил қилган. Бу кўрсаткичларни ҳудудлар бўйича таҳлил қиладиган бўлсак, ялпи ҳудудий маҳсулотлар таркибида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг улуши Андижон вилоятида (90,1%) ҳамда Сурхандарё вилоятида (89,6 фоиз,) юқори улушга эга эканлигини кўришимиз мумкин.

Тадбиркорлик фаолиятининг инновацион механизмлар тизими ва унинг амалиётга киритилиши тадбиркорликнинг асосий ташкил этувчи макро кўрсаткичларини амалиётда инновацион иқтисодий ўсишга олиб келади. Биздаги ҳолатнинг ўзига хослиги шундаки, инновация бозори республикамізда энди шаклланимоқда, боз устига тижоратланишга тайёр бўлган кўпчилик янгиликлар учун истеъмолчи талабни шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Давлат инновация сиёсатини амалга ошириш натижасида юзага келган инфратузилмавий ўзгаришлар бозорда инновацияларни тижоратлаш жараёнини тезлаштириши мумкин.

Хулоса ва таклифлар. Кейинги вақтларда барчанинг эътиборида бўлган “Янги буюк турғунлик” номи билан аталаётган коронавирус эпидемиясининг кескин тарқалиши³⁴ иқтисодиётда янгидан янги иқтисодий ислохотларни олиб боришни тақозо этади. Мазкур ҳолатни енгиб ўтишнинг самарали чора-тадбирларини амалга ошириш учун қийин аҳволга тушиши мумкин бўлган соҳа ва тармоқларни, йирик корхоналарни иқтисодий жихатдан қўллаб-қувватлаш бўйича алоҳида чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиб, амалга ошириш белгиланди. Бу жараёнда: молия ва хомашё бозорида беқарорлик юзага келишига йўл қўймаслик, молиявий барқарорликни сақлаш ҳамда бозорларда нарх-навоининг ўсишини олдини, иқтисодиётимизнинг базавий ва ҳал қилувчи тармоқлари узлуксиз ишлашини сақлаб қолиш, марказдан ҳудудий бюджетларни ва аҳолимизни қўллаб-қувватлаш асосий вазифаларимиз бўлиши белгиланди. Бунинг учун ҳар бир тармоқ, корхона ва ҳудуд кесимида манзилли ва аниқ тадбирларни амалга ошириш лозим бўлади.

Коронавирус пандемияси ва глобал инқирознинг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш юзасидан давлат ва ҳукумат томонидан тизимли қатъий белгиланган ишлар амалга оширилмоқда. “Коронавирус пандемияси даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети барқарорлигини таъминлаш ва биринчи навбатдаги тадбирларни ўз вақтида молиялаштириш чора-тадбирлари” тўғрисидаги қарорда белгиланишича қуйидагилар орқали тадбиркорликни ва аҳоли бандлигини қўллаб-қувватлаш учун кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги ҳузуридаги Тадбиркорликни ривожланти-ришни қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан биринчи навбатда ижтимоий аҳамиятга эга истеъмол товарларини ишлаб чиқариш, сотиб олиш ва сотиш учун берилган кредитлар бўйича фоиз харажатларини қоплашга

³⁴ООН: Пандемия коронавирусной инфекции может привести к снижению мировой экономики. <https://news.un.org. storu.2020/04>.

кафиллик ҳамда компенсация тақдим этишни кенгайтириш вазифаси белгиланди.

Инқирозга қарши курашиш шароитида карантин даврида ўз фаолияти-тини тўхтатишга мажбур бўлган яқка тартибдаги тадбиркорларга жисмоний шахс даромадлари солиғи ва ижтимоий солиқни ҳисоблаш тўхтатилади. Ушбу имтиёз қарийб 150 минг яқка тартибдаги тадбиркорларга катта қўмак бўлади. Тушуми ўтган ойдагига нисбатан 50,5 % га камайган кичик бизнес субъектларига айланмадан олинган солиқ, ер солиғи, мулк солиғи, ижтимоий солиқ, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни тўлаш муддати 2020 йил 1 октябрга қадар кечиктирилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев 2021 йил 20 август куни август куни тадбиркорлар билан очик мулоқот ўтказди. Ўзбекистонда тадбиркорлар сони 1,5 миллион кишини ташкил этади. Ушбу тадбиркорларга қарашли корхоналарда 5 миллионга яқин киши меҳнат қилмоқда³⁵. Мамлакатда кредит ва субсидиялар олиш, лицензия, қўчмас мулк ва ресурсларга эга бўлиш учун қўплаб шарт-шароитлар яратилган, шунингдек, биргина ўтган 2 йил мобайнида мамлакатимиз хотин-қизлар ва ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш учун 500 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя киритилгани қайд этилди.

Мулоқот давомида кредитлар энди фақат сўмда берилиши, микромолия ташкилотлари учун енгилликлар, бизнес учун солиқ юқини камайтириш, ер сотиш ва хусусийлаштириш, инфратузилма яратиш, экспортёрларни қўллаб-қувватлаш, транспорт-логистика тизимини ривожлантириш ва тадбиркорликка оид тартибларни соддалаштириш йўналишларида қатор янгиликлар эълон қилинди. Жумладан, тадбиркорлик фаолиятини инфратузилма билан таъминлаш йўналишида 2022 йил 1 январдан бошлаб, қиймати 200 млрд сўмга тенг лойиҳалар бўйича электр, табиий газ, сув тармоқлари ва йўл инфратузилмасини етказиб бериш тўлиқ давлатнинг зиммасида бўлади.

Келгуси икки йилда республика бўйича қўшимча 200 та саноат зоналари ташкил этилади. Уларнинг ҳар бирига камида 15 та корхона жойлаштириш мўлжалланиб, электр, табиий газ, сув тармоқлари ва йўл инфратузилмаси етказиб бериш тўлиқ давлатнинг зиммасида бўлади. Ушбу мақсадлар учун, 2022 йилда бюджетдан 2 трлн сўм маблағ ажра-тилади. 2021 йил 1 ноябргача 4 мингта трансформаторни алмаштириш, 35 та подстанция, 15 минг километр тармоқларни янгилаш ишлари якунига етказилади.

2021 йил якунига қадар тўлиқ хусусий инвестициялар ҳисобига умумий қуввати 1 минг 800 мегаватт бўлган 8 та иссиқлик ва қуёш электр станциялари ишга туширилади. 2023 йилга қадар электр энергияси бўйича қўшимча ишлаб чиқариш қувватлари 4 минг 400 Мегаваттга оширилади.

2022 йил бошидан Энергетика вазирлиги томонидан электр тармоқларига уланишнинг янги, қулай тизим жорий этилади. Бунда электр тармоғига уланиш

³⁵Ўзбекистон Республикаси Президентининг Шавкат Мирзиёев ишбилармонлар: тадбиркорлар билан илк очик мулоқотдаги маърузаси. 2021 йил 20 август. Lex.uz.

тўлиқ электрон платформага ўтказилади ва барча жараёнлар бир босқичга туширилади.

Бугунги кунда мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни давлат томонидан тартибга солиш, унинг инновацион фаолиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш қуйидаги йўналишларда амалга оширилиши лозим:

- фуқароларнинг тадбиркорлик фаолияти билан эркин шуғулланишлари ва ундан манфаатдорлигининг кафолатлари ва шарт-шароитларини таъминлаш, уларнинг ишбилармонлик фаоллигини ошириш, ҳамда қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини муҳофаза қилиш;

- молия-кредит тизимини такомиллаштириш ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг кредит манбалари ва сармояларидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш;

- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига хизмат кўрсатувчи инфратузилмалар фаолиятини кенгайтириш ва ривожлантириш, кичик бизнес субъектларининг иқтисодий фаолиятини кафолатлаш мақсадида суғурта тизимининг аҳамиятини ошириш;

- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналарнинг хом-ашё, ахборот ва инновацион технологиялардан эркин ва тўсиқларсиз фойдаланиш имкониятини кенгайтириш, кичик бизнес корхоналари томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни ички ва ташқи бозорларда сотиш тизимини такомиллаштириш;

- аҳолининг айниқса ёшларнинг тадбиркорлик ташаббусларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 январдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида”ги фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й.

2. Абдурахмонов Қ.Х. Меҳнат иқтисодиёти: назария ва амалиёт. Дарслик. -Т.: ЎзР ФА “Fan” нашриёти, 2019. - 568 Б.

3. ООН: Пандемия коронавирусной инфекции может привести к снижению мировой экономики. <https://news.un.org/storu.2020/04>.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Шавкат Мирзиёев ишбилармонлар: тадбиркорлар билан илк очиқ мулоқотдаги маърузаси. 2021 йил 20 август. Lex.uz.

IQTISODIY TADQIQOTLAR

ELEKTRON ILMIY JURNALI

Tahririyat manzili:

100003, Toshkent sh., Chilonzor tumani, I. Karimov ko'chasi 49-uy

Telefonlar *****